

נאמר של נייר

מילחמת הגוראליים מגיעה לסיפוח העיברית * סופר

הודי טרינדי על קציני צה"ל באפריקה * הפיחות הזוחל

של פרס נובל * ויקטור הוגו מסורס בעיברית

הפלוגה החולפת על פניו בריצה. אלא שהישראלי עשה דבר אחר והאפריקאים עשו דבר שני. הישראלי הפעיל את גופו, עימל אותו, הפניו כושר. האפריקאים, עיי ניהם עצומות למחצה, דומה כי שקעו כי מעין ריקודי ערפילאי. ברכיהם כימטט שלא התרוממו; פניהם כמו נאטמו כאילו תחושת הנאה עמוקה; מעפעפים, חלפו על פניו של הישראלי, רצים ומעפעפים כדי לנער מעליהם את הזועה שניגרה מראש שיהם המגולחים לתוך עיניהם. אחרי שכוני לב עברו, הסתובב הישראלי לכיוון ריצתם, כהמישכו לקרוא, הא! הא! אחריה, כמו היה כלב רועים, נחפו לרוץ אל ראש הסור כצד השני, כשהוא קורא אל האפריקאים לשווא...

במדינה חופשית הוא סיפור רווי אלימות גופנית, שיש בו גלריה של שינאה, מיי ניות, תיסכולים ואמונות קדומות. ברור שמניעיו של בובי, ההומוסקסואל הלבן, להימצאו באפריקה, אינם מניעיו של סקיפון אפריקנוס, המצביא הרומי, ביש לבים הראשונים של האימפריאליזם המערבי באפריקה. נאפול מציג בין השורות מעמד, שבמהלכו שווה המכנה המשותף של יוצאי-הדופן המיניים במערב לזה של אני שי "העולם השלישי", והוא מציג זאת תוך תמונות של עולם ההולך, מתפורר ושוך קע. עולם פסימי למדי.

האפילוג, הסיפור הקירקס בלוקסור מציג נוף קרוב אלינו: את נוף העוני של מצרי ריים, מול נוף העבר המפואר שלה. סיי פור זה עשוי כימעט במתכונת של מצרי למת סלוויזה תיעודית, בנופים שבעתיד הלא-רחוק עשויים להתמלא תיירים ישראליים, שישליכו פיאסטרלים מצריים אל העניים הממתנינים להם.

כמו סיפור הקודם שראה אור בעיברית, אנשי גלריה, גם במדינה חופשית מהווה מייצג של העולם השלישי, תמור נה של עליבות והתפוררות, המעידה על מצב התפוררותו של האדם ושל האנוש שיות שבו, בעולם משתנה והולך.

החוייה הישראלית

הצילינדרים

הרושם התרבותי שנוצר בארץ במהלך השבועיים שחלפו מאז הודעת דובר ה"אקדמיה השוודית על הענקת פרס-נובל לסיפוח לסופר האידי-האמריקאי יצחק בשווייטז'ינגר הוא שלפחות 20 סופרים ומשוררים ישראליים ניגשו בחשאי לחנוך יות-כובעים, ומדדו את האפשרויות הגדולות לגולגולתיהם במיגעות-צילינדר, כאשר לגד עיניהם דמותו של שיי ענג'ור, המסיר את הצילינדר שלו בפני מלך שוודיה לפני תריסר שנים.

האמת היא שלכל אותם סופרים, שערכו ניסוי-כובעים זה לפחות בעיני רוחם היתה סיבה מוצדקת מאד לעשות זאת. הענקת פרס-נובל ליצחק בשווייטז'ינגר מעידה כי אלף פרס על הפיחות הזוחל שחל בערכו של עידם זה.

הענקת הפרס הנ"ל לבשווייטז'ינגר כמוה כסטירת-לחי גלויה לשיקולים של סיפוח רות, תוך הבאת שיקולים אחרים כמעגל ההכרעה. עצם העובדה שרשימת סופרים מכובדים לא זכו בפרס, מעידה על אורו פחות וזחל בין הסופרים שבשווייטז'ינגר הועדף עליהם, מצויים הנרי מילר (כקביעתו של בשווייטז'ינגר עצמו עם היי

מאחד האיים הקאריביים. נישואיו של אחר האחים עם אשה אנגליה, מעורר באה האחר את התשוקה לשורשים ולשיבה למולדתו. שני סיפורים אלה מציגים, במראה מעוותת, את תרבות המערב בעיניהם של אנשי "העולם השלישי". תוך הערות סאטיריות קצרות שבכותן לעורר את קינאתו של כל סאטיריקאי מערבי.

הסיפור המרכזי שבשמו נקרא הקובץ, הוא במדינה חופשית, ונפתח במילים:

במדינה חופשית קצינים ישראליים באפריקה

"בארץ זו אשר באפריקה היה נישואי והיה גם מלך. הם היו בני שבטים שונים. בין השבטים שררה איבה משכבך הימים, וכאשר זכתה הארץ בעשבות, החריפו הששתיהם ההדדיים. המלך והנשיא זממה כסתר יחד עם הנציגים המקומיים של ממשלת לבנות...". סיפור זה עוסק, בכמה מישורים, בסבך היחסים, והתיסכולים שבין הלבנים לשחורים, שלתוכו נקלע זוג גבר ההומוסקסואל ואשה נימפומאנית — המשתדלים למצוא באפריקה מיפלט מיי בעיותיהם בעולם המערבי. שניהם נמלטים מהבירה הנתונה בשלב של מפכה לאחד מאזורי-החסות, מבלי שהם מצליחים להי מלט מן הקונפליקט המקומי, החובן בקירי בו רבות משאריות האימפריאליזם הלבן ששלט בעבר בארץ אפריקאית זו.

במהלך הסיפור במדינה חופשית סופג בובי, ההומוסקסואל, סידרת השפלות. ה"מתארות בעדנה סיפורית שבכוחה לעורר קינאה אצל סופרי הגליה-ההומוסקסואלי החדש בסיפור הישראלי. בעד ההשפלות מגלה בובי את קשת היכולת המאוזכט סית של בני המערב החדש, המוצאים ניי חומים בנורעותיה של אפריקה המתעוררת. תהליך זה מתרחש תוך חישוף מיכלול תיס כוליהם של הילידים.

מרתק לגלות בסיפור זה, את התפי קיד שמילאו אנשי הצבא הישראליים ב"אפריקה המתעוררת של שנות ה-60, כי מהלך אותם מאבקים שיבטיים בין מלך לנשיא: "שלישות-שלישות כאו החיילים, מיכנסו האק, נעליים לבנות, גופיות לבי נות, נטוליידיוקנים. הם רצו בניהותא ריי צה קלה, מוקצבות. הישראלי, שנתן את הקצב רין אל ראש המיר. שם ניפנה ריין במקום, וכהמישכו לצעוק, כשהוא מגביר להרים את רגלו מעל לארץ, את

כאשר נפטר הרמטכ"ל המודח, דויד אלטור, מהתקף-לב, עוד קודם הספיק לתי רום את תרומתו הסיפורית למילחמות הגנרלים, וחיי קופדו בעוד ספר זיכרון נות המילחמה שלו באיבו, נכנס חנוך ברי טוב, מתוך סיבות השמורות עימו ועם מיטביו בעבר, לתוך נעלי הרמטכ"ל לשעבר.

סיפרו של ברטוב על דדו בשני כרכיו, כמסתבר מתוך הקטעים שפורסמו, אינו סיפור, וגם מטרתו אינן סיפוריות טהורות. גם זכירתו של הספר, עוד קודם שראה אור, בפרס יצחק שדה לסיפורת צבאית, אינה זכיה טהורה. כל אלה מהל-כים מחושבים ומוכתבים מלמעלה, במיל-חמת מגמות שמטרתה להעמיד פוזה יפה לעבר פני ההיסטוריה, של שרידי הגנרלים מן הפלמ"ח (דור המ"כ-כ"פים) בצה"ל של ראשית שנות ה-70, צה"ל של המחדל. בחינת סיגנון הכתיבה של דדו מעידה על עצם היותו חשופים בצריח, באיכות הפחור זה בכמה דרגות סיגנוניות-לשוניות מרמת כתיבתו העיתונאית השוטפת של שכתו ככת, ואין תמונה זו מוסיפה עיטור כל שהו לסיפור הישראלי, שברטוב גמנה עם הכולטים שבעסקניה.

תרגום

הומו-אפריקוס

סיפור השני של הסופר הודי המוצא טרינדי, ו.ס. נאפול, שתורגם השנה לעיברית, הוא במדינה חופשית. זהו קובץ המכיל חמישה סיפורים, הנרקמים זה בתוך זה. חמשת הסיפורים שבקובץ מתארים עולם של אנשים החיים הרחק ממולדתם, אנשים נטולי שורשים, נפשות פועלות על תקן של היהודי-הנווד של ה"מחר.

הסיפור הראשון בקובץ, פתיחה, מתוך יומן: הנווד בפיראוס, שהוא בבחינת פרולוג, מתאר גלריה של דמויות שור שיות בעלות רקע, הווה ועתיד, הנוסעות למטרה מוגדרת והמציקות לנווד תימחוני על זה סיפוגה של ספינת-קיסור יוונית, החור צה את אגן היס-התיכון מנמל פיראוס ועד לאלכסנדריה.

אחד משני הסיפורים המרתקים שבספר הוא אחד מתוך רבים, המתאר ספק-טבח ספק-שרת-יהודי בשם סנטושי, שאדונו ה"מתמנה למישרה דיפלומטית בווינגטון מביאו לשם מהודו. אחרי תקופת הסגר-מרצון בדירת אדונו נמלט סנטושי, ויצא אל התרפקה האמריקאית תוך שהוא עור קב בעיניים של מראה מגדילה אחר אורי חות החיים של ארץ-המהגרים הגדולה עלי-אדמות. הוא מתאר את אמריקה במילים: "הטלוויזיה השפיעה עלי באופן משונה. כאשר במוקרה הייתי נתקל באמריקאי כרכוב, הייתי מנסה להתאים אותו או ארי תה כמוסגרת פירסומות הטלוויזיה; ונדי מה היה לי כאילו תפסתי את האיש בה" סקה שכין תפקודיו בטלוויזיה. כך, במידה מסוימת, נשארנו קציני האמריקאים כאני" שים לא-לגמרי-אמיתיים...".

מצב דומה של נבוכות וכלימה שבו נתי קפים אנשי "העולם השלישי" במיפגשם עם "המערב". קיים בסיפור אמור לי את מי להרוג שעלילתו מתרחשת בלונדון, וגייכר ריו הם שני אחים שהגיעו למטרופולין

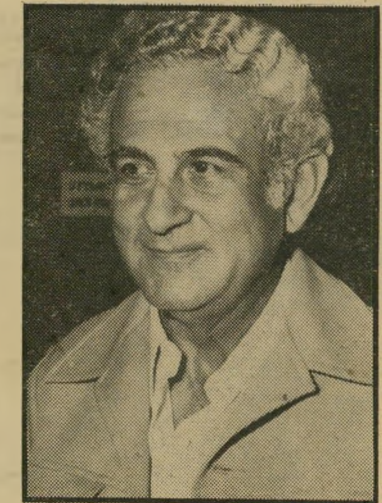
תולעי תרבות

שכיר-עט חשוף בצריח

בתעשיית הספר בישראל מקובל, שער-תונאים רבים משרתים, כשכירי-עט גופים פוליטיים ובעיקר סיעות בפיקוד העליון של צה"ל. בספר טוורום בצורת מתאר כתבו-הצבאי לשעבר של דבר, שמשוך עיפר כיצד, בעיקבות קרון-מילחמה של כל גנרל בצה"ל, מודנבת עדת זרוירי-עט. באותה מידה שהסופר שיי ענג'ור לא הגן בעזרת עטו על קציני זה או אחר, בעיקבות הכישלונות הצבאיים בקרבות ל"ט רון במילחמת-השיחור, נמנעו — עד לחודש האחרון — סופרים עיבריים מליטול חלק פעיל במילחמות-האותיות של הגנרלים.

החודש הוסר, כנראה, הטאבו שחסם את עטיהם של סופרי ישראל. הספר דדו מאת חנוך (הבדאי) ברטוב, שפרקים נבחרים מתוכו ראו אור במוספי-החג של מעריב, יצר מצב חדש בסיפורת הישראלית. אומי גם, ברטוב מעודו לא נימנה עם העידיית של נות-היהטון בסיפורת הישראלית, אך יחד עם זאת הוא נחשב מאפיין מיישני של בני-דורו בסיפורת, ופעמים אף זכה בכיי בודים שמעבר למידת חשיבותו הסיפ-רותית.

אחד מהכיבודים הללו היה קבלת מישי רת ניספחה-תרבות בשגירות ישראל ב"ברטיניה. מישרה שהתפקדה במשך חיי דור בידיהם האמונות של סופרי ועסקי-התר-בות של מיפלט אחדות-העבודה (אנשי למרחב ומשא) או, במילים אחרות: אגף הפוליטורקים של הפלמ"ח. במיגרות מיי נויי אגף זה משמש ברטוב בשנים האחר

חנוך ברטוב מסרות לא-סיפוריות

רונות, בתוקף כתימינו מטעמה של פיר ליטרוקית אחדות-העבודה אחרת. לאה פורת, מנכ"ל המועצה-לתרבות-ואמנות — כיושר-ראש הסנהף הישראלי של אירגון התיאטרון הבינלאומי (אי-טי-אי), זאת, למרות שמעודו לא נחשב כדמות משמער תית או מרשימה בתיאטרון המקורי ביש ראל, אפילו בקטיגוריות האמנותיות הדליית לות של יוצרי התיאטרון בני דור תש"ת.